

Predicting fear of being single based on personality types, emotional intelligence, and demographic variables

Mohammad Darba¹, Somayeh Shahmoradi², Zahra Naghsh², Yaser Madani²

1-M.A Student of Family Counseling, Department of Educational Psychology and Counseling, University of Tehran, Tehran, Iran.

2- Assistant Professor, Department of Educational Psychology and Counseling, University of Tehran, Tehran, Iran.

Corresponding Author: Somayeh Shahmoradi

E-mail: s.shaahmoradii@ut.ac.ir

Received: 31/08/2020

Accepted: 26/10/2020

Abstract

Introduction: Recent developments in current societies have brought about changes in the age of marriage, so that the number of single people is increasing. These conditions are unpleasant for some people and they experience the fear of being single.

Aim: The aim of this study was to predict the fear of being single based on personality types, emotional intelligence and demographic variables.

Method: The research method was descriptive-correlational studies. The statistical population of the study included all students of the University of Tehran in the academic year of 2019-2020, who were selected by available sampling method and answered online questionnaires by calling online. Demographic questionnaires, fears of being single (2013), Myers-Briggs personality traits (1987), and Bar-on's emotional intelligence (1997) were used to collect data. The data collected were analyzed through SPSS-22 software.

Results: The results showed that there was a significant relationship between personality types, emotional intelligence and demographic variables (age, income and education) with fear of being single ($P < 0.05$). Moreover, personality types, emotional intelligence and demographic variables were able to predict 28%, 16% and 9% of the variance of fear of being single, respectively.

Conclusion: The results of the present study can be used to identify variables related to fear of being single in individual and premarital counseling and accordingly used appropriate preventive and interventions methods.

Keywords: Fear of being single, Personality types, Emotional intelligence, Demographic variables, Students

How to cite this article : Darba M, Shahmoradi S, Naghsh Z, Madani Y. Predicting fear of being single based on personality types, emotional intelligence, and demographic variables. Shenakht Journal of Psychology and Psychiatry. 2020; 7 (5): 52-64. URL: <http://shenakht.muk.ac.ir/article-1-1029-en.pdf>

Copyright © 2018 the Author (s). Published by Kurdistan University of Medical Sciences. This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-Non Commercial License 4.0 (CCBY-NC), where it is permissible to download, share, remix, transform, and buildup the work provided it is properly cited. The work cannot be used commercially without permission from the journal.

پیش‌بینی ترس از تجرد بر اساس تیپ‌های شخصیتی، هوش هیجانی و متغیرهای جمعیت شناختی

محمد دربا^۱، سمیه شاهمرادی^۲، زهرا نقش^۲، یاسر مدنی^۲

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، گروه روانشناسی تربیتی و مشاوره، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

۲. استادیار، گروه روانشناسی تربیتی و مشاوره، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

مؤلف مسئول: سمیه شاهمرادی ایمیل: s.shaahmoradii@ut.ac.ir

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۹/۰۸/۰۵

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۹/۰۶/۱۰

چکیده

مقدمه: تحولات اخیر جوامع کنونی تغییراتی را در سن ازدواج ایجاد کرده، به طوری که تعداد مجردها رو به فزونی است. این شرایط برای برخی از افراد ناخوشایند بوده و ترس از تجرد را تجربه می‌کنند.

هدف: پژوهش حاضر با هدف پیش‌بینی ترس از تجرد بر اساس تیپ‌های شخصیتی، هوش هیجانی و متغیرهای جمعیت شناختی انجام گرفت.

روش: روش پژوهش توصیفی-همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانشجویان دانشگاه تهران در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۹۹ بود. روش نمونه‌گیری به صورت در دسترس بود و توزیع پرسشنامه‌ها به صورت اینترنتی انجام گردید. برای گردآوری داده‌ها از پرسشنامه‌های محقق ساخته اطلاعات دموگرافیک، ترس از تجرد (۲۰۱۳)، تیپ‌شناسی شخصیت مایرز-بریگز (۱۹۸۷) و هوش هیجانی بار-آن (۱۹۹۷) استفاده شد. داده‌های جمع‌آوری شده از طریق نرم‌افزار SPSS-۲۲ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که بین تیپ‌های شخصیتی، هوش هیجانی و متغیرهای دموگرافیک (سن، درآمد و مقطع تحصیلی) با ترس از تجرد رابطه معناداری وجود دارد ($P < 0/05$). همچنین تیپ‌های شخصیتی، هوش هیجانی و متغیرهای جمعیت شناختی به ترتیب قادر به پیش‌بینی ۲۸ درصد، ۱۶ درصد و ۹ درصد از واریانس ترس از تجرد بودند.

نتیجه‌گیری: از نتایج پژوهش حاضر می‌توان در جهت شناخت متغیرهای مرتبط با ترس از تجرد در مشاوره‌های فردی و پیش از ازدواج بهره‌جست و مطابق با آن روش‌های پیشگیرانه و مداخلاتی مناسبی را به کار گرفت.

کلیدواژه‌ها: ترس از تجرد، تیپ‌های شخصیتی، هوش هیجانی، متغیرهای جمعیت شناختی، دانشجویان

مقدمه

بر اساس دیدگاه تکاملی، نیاز ذاتی به تعلق داشتن در بین تمامی انسان‌ها مشترک است. ایده اساسی این نظریه این است که افراد از انگیزه درونی نیرومندی برای ایجاد و حفظ روابط عمیق بین فردی برخوردار هستند. از بین روابط متعدد انسان‌ها، رابطه یک فرد با همسر یا شریک زندگی‌اش مهم‌ترین رابطه بین فردی آن‌ها محسوب می‌شود (برشید و ریگان^۱، ۲۰۱۶). روابط عاشقانه از نظر روان‌شناختی برای بزرگسالی نوظهور^۲ از اهمیت بالایی برخوردار است و اغلب از کار، سرگرمی یا دوستی مهم‌تر تلقی می‌شود (کورتی^۳، ۲۰۱۹)؛ بنابراین، افراد انگیزه‌های ذاتی و ریشه‌ای برای دستیابی و حفظ روابط اجتماعی نزدیک دارند. این انگیزه‌ها منجر به ایجاد نوعی فشار بیولوژیکی و روان‌شناختی برای برقراری پیوند عاطفی خواهند شد که ممکن است در به وجود آمدن ترس از مجرد^۴ نقش داشته باشند (اسپیلمان، مک‌دونالد، مکسول، ژول، پراگین، مويس و ایمپت^۵، ۲۰۱۳).

ترس از مجرد را اسپیلمان و همکاران (۲۰۱۳) این‌گونه تعریف کرده‌اند: «نگرانی، اضطراب یا پریشانی معطوف به تجربه فعلی یا آینده به دلیل نداشتن یک شریک عاشقانه». بر اساس نظریه دلبستگی نیاز به برقراری پیوندهای نزدیک فراتر از رابطه والد-کودک بوده و جوانان و بزرگسالان نیز دلبستگی‌هایی را با افراد نزدیک خود به عنوان

تصاویر دلبستگی و پایگاهی امن برای تأمین آسایش و امنیت روانی برقرار می‌کنند. ناکامی در دستیابی به این هدف منجر به ناامنی و پریشانی می‌گردد (بالبی^۶، ۱۹۸۲؛ پاتزولد، رولز و کوهن^۷، ۲۰۱۵). ترس از مجرد از عوامل مختلفی تأثیر می‌پذیرد، از جمله: سبک‌های دلبستگی، ویژگی‌های شخصیتی، احساس تنهایی، نیاز به تعلق (اسپیلمان و همکاران، ۲۰۱۳)، ادراک از وضعیت بدنی (اسپیلمان، مکسول، مک‌دونالد، پراگین و ایمپت^۸، ۲۰۲۰)، اهداف اجتناب از روابط عاشقانه و متغیرهای مربوط به رابطه (تیمرمانز، کوئن و واندن بولک^۹، ۲۰۱۹). ترس از مجرد با کاهش سطح خودکارآمدی و عزت نفس و متعاقباً پایین آمدن ملاک‌های انتخاب همسر همراه است (اسپیلمان و همکاران، ۲۰۲۰). نتایج یک پژوهش کیفی نشان داد که واکنش افراد به مجرد بودن متفاوت است و برای برخی از افراد احساس ترس و نگرانی زیادی در بر دارد (غفاریان مبهوت، ۲۰۱۵). یکی از نشانه‌های اختلاف افراد در میزان تعلق‌پذیری و ترس از مجرد، نشئت گرفته از تفاوت‌های شخصیتی آن‌هاست (تیمرمانز و همکاران، ۲۰۱۹). تیپ‌های شخصیت^{۱۰} مجموعه مشخصی از تمایلات رفتاری و صفات نسبتاً پایدار هستند که تفاوت در نگرش، جهت‌گیری و سبک‌های تصمیم‌گیری افراد را نشان می‌دهند و نقشی تعیین‌کننده در پیش‌بینی الگوهای رفتار و حالات روانی فراهم می‌کنند (بویز، وود و

⁶ - Bowlby

⁷ - Paetzold, Rholes & Kohn

⁸ - Spielmann, Maxwell, MacDonald, Peragine & Impett,

⁹ - Timmermans, Coenen & Van den Bulck

¹⁰ - Personality Types

¹ - Berscheid & Regan

² - Emerging adulthood

³ - Corretti

⁴ - Fear of Being Single

⁵ - Spielmann, MacDonald, Maxwell, Joel, Peragine, Muise & Impett

فرگوسن^۱، ۲۰۱۶). اسپیلمان و همکاران (۲۰۱۳) دریافتند که برخی ویژگی‌های روان‌شناختی پایدار مانند صفات شخصیتی می‌توانند ترس از مجرد را پیش‌بینی کنند. نتایج آن‌ها نشان داد که بین روان رنجوری با ترس از مجرد رابطه مثبتی برقرار است و برون‌گرایی، گشودگی به تجربه، وظیفه‌مداری و توافق‌پذیری با ترس از مجرد رابطه منفی دارند. دی-پائولو^۲ (۲۰۱۴) برخی ویژگی‌های شخصیتی (مانند ثبات هیجانی، برون‌گرایی، گشودگی به تجربه) را یکی از مزیت‌های اصلی افرادی می‌داند که از مجرد بودن نمی‌ترسند. هریس و وزیر^۳ (۲۰۱۶) دریافتند که برخی تیپ‌های شخصیتی نزد دیگران از جذابیت و جاذبه بیشتری برخوردار بوده و یافتن شریک زندگی برای آن‌ها با چالش کمتری همراه است؛ لذا این افراد نگرانی‌های کمتری از مجرد بودن خود دارند. نتایج بررسی‌های تیمرمانز و همکاران (۲۰۱۹) نیز نشان داد که بین تیپ‌های شخصیتی احساسی و گرایش به فیلم‌های رمانتیک با ترس از مجرد ارتباط مثبتی وجود دارد. عامل دیگری که در تشخیص، تعدیل و تنظیم ترس از مجرد و مواجهه با آن تأثیرگذار است، هوش هیجانی^۴ است (مالوف، شوت شوت و تورستینسون^۵، ۲۰۱۴). بار-آن^۶ (۲۰۱۰) هوش هیجانی را شامل مجموعه‌ای از مهارت‌ها، استعدادها و توانایی‌های غیر شناختی می‌داند که توانایی موفقیت فرد را در مقابله با فشارها و اقتضاهای محیطی افزایش می‌دهد. هوش هیجانی

عاملی مؤثر و تعیین‌کننده در برآوردهای زندگی واقعی مانند مدیریت هیجانات و ترس‌های روان‌شناختی دارد (خدابخش پیرکلانی، امانی، رئیسی و حاج کرم، ۱۳۹۹). افراد فاقد هوش هیجانی بالا ممکن است نتوانند روابط عاشقانه موفقیت - آمیزی را تشکیل دهند و به خاطر مجرد ماندن خود، دچار ترس و نگرانی شوند (فاکورید^۷، ۲۰۱۹). هوش هیجانی در تشخیص ترس از مجرد کمک‌کننده بوده و احتمال بروز رفتارهای تکانشی و ورود به روابط بی‌کیفیت عاشقانه را کاهش می‌دهد (آیگورو^۸، ۲۰۱۸). نتایج پژوهش اسپیلمان، مک-دونالد، ژول و ایمپت^۹ (۲۰۱۶) بر روی زنان جدا شده جدا شده از همسر نشان داد که افراد با هوش هیجانی و توانایی تنظیم هیجانی ضعیف، دارای ترس از مجرد بیشتری بوده و به احتمال بیشتری به روابط شکست خورده قبلی خود بازمی‌گردند.

افزون بر نقش عوامل روانی مطرح شده در ایجاد ترس از مجرد، برخی متغیرهای جمعیت شناختی نیز می‌توانند با ترس از مجرد رابطه داشته باشند. به‌گونه‌ای که برخی از این متغیرها زمینه ساز آسودگی خاطر و پایگاهی امن برای ماندن در وضعیت مجرد ایجاد می‌کنند و برخی دیگر سبب تهدید و ترس از مجرد می‌گردند (بای-چنگ و گودکایند^{۱۰}، ۲۰۱۶). فضلی‌گروه (۱۳۹۶) دریافت که بالا رفتن سن با افزایش نگرانی و ترس از مجرد در ارتباط است. نتایج پژوهش شهانواز و اعظم زاده (۱۳۹۷) نشان داد که با ارتقای جایگاه اجتماعی-

^۱- Boyce, Wood & Ferguson

^۲- DePaulo

^۳- Harris & Vazire

^۴- Emotional Intelligence

^۵- Malouff, Schutte & Thorsteinsson,

^۶- Bar-On

^۷- Fakorede

^۸- Aigoro

^۹- Spielmann, MacDonald, Joel & Impett

^{۱۰}- Bay-Cheng & Goodkind

دانشجو بودن در یکی از مقاطع دانشگاه تهران، مجرد بودن و مبتلا نبودن به اختلالات روان‌شناختی؛ ملاک‌های خروج نیز شامل فارغ‌التحصیل بودن، تأهل، شرکت دانشجویان سایر دانشگاه‌ها، عدم تمایل به شرکت در پژوهش بود. داده‌های جمع‌آوری شده از طریق شاخص‌های آمار توصیفی و استنباطی (ضریب همبستگی پیرسون، رگرسیون هم‌زمان) و با استفاده از نسخه ۲۲ نرم‌افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. لازم به ذکر است که به منظور رعایت ملاحظات اخلاقی، در توضیحات اولیه پرسشنامه به شرکت‌کنندگان اطمینان خاطر داده شد که پذیرش پرسشنامه بدون نیاز به درج نام است و رازداری و محرمانه بودن اطلاعات لحاظ گردید.

ابزار

پرسشنامه اطلاعات جمعیت شناختی: این پرسشنامه توسط پژوهشگران جهت سنجش اطلاعات جمعیت شناختی شرکت‌کنندگان از قبیل سن، جنسیت، درآمد و مقطع تحصیلی تهیه و تنظیم شده است. **مقیاس ترس از مجرد (FOBSS^۲):** این مقیاس توسط توسط اسپیلمان، مک‌دونالد، مکسول، ژول، پراگین، مویس و ایمپت (۲۰۱۳) تهیه و تنظیم شده است. دارای ۱۷ گویه است و در طیف لیکرت پنج درجه‌ای از کاملاً غلط (۱) تا کاملاً درست (۵) نمره‌گذاری می‌شود. نمرات بالاتر به معنای ترس بیشتر از مجرد بودن است. بررسی ساختار عاملی تأییدی مقیاس ترس از مجرد نشان می‌دهد که این مقیاس ساختاری یک عاملی دارد. روایی این مقیاس

اقتصادی، افراد تمایل دارند تا با ترس و نگرانی کمتری ازدواج خود را به تعویق بیندازند. نتایج یک پژوهش نشان داد که دختران فشارهای روانی و اجتماعی بیشتری به دلیل مجرد بودن خود متحمل شده و نسبت به پسران دارای ترس از مجرد بیشتری هستند (فونیسکا، گوویا، سانتوس، کوتو و کوهلو^۱، ۲۰۱۷). با توجه به مبانی نظری ذکر شده و محدود بودن ادبیات مربوط به سازه ترس از مجرد، درک بهتر این متغیر و عوامل پیش‌بینی‌کننده آن، زمینه را برای شناخت و کنترل آن فراهم می‌کند؛ بنابراین پژوهش حاضر در پی پاسخگویی به این پرسش است که آیا تیپ‌های شخصیتی، هوش هیجانی و متغیرهای جمعیت شناختی می‌توانند ترس از مجرد را پیش‌بینی کنند؟

روش

روش پژوهش حاضر توصیفی، از نوع مطالعات همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانشجویان دانشگاه تهران در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ بود. با توجه به حجم جامعه و بر اساس جدول مورگان، تعداد ۴۱۵ نفر به روش نمونه‌گیری در دسترس و داوطلبانه انتخاب و بر اساس ملاک‌های ورود و خروج به پرسشنامه‌های آنلاین پاسخ دادند. بدین ترتیب که پس از شناسایی و بررسی کانال‌ها و گروه‌های مجازی معتبر دانشکده‌های دانشگاه تهران، لینک پرسشنامه به صورت گسترده در این فضاها توزیع شد و شرکت‌کنندگان به صورت داوطلبانه وارد صفحه اینترنتی مربوطه شده و پرسشنامه‌ها را تکمیل نمودند. ملاک‌های ورود به پژوهش شامل

^۲ - Fear of Being Single Scale

^۱ - Fonseca, Gouveia, dos Santos, Couto & Coelho

در مطالعات اولیه مطلوب گزارش شده و میزان آلفای کرونباخ بدست آمده از ۰/۷۵ تا ۰/۸۷ در تغییر بوده است (اسپیلان و همکاران، ۲۰۱۳). بررسی روایی و پایایی این پرسشنامه توسط فونیسکا و همکاران (۲۰۱۷) نشان می‌دهد که بین این مقیاس با احساس تنهایی و رضایت از زندگی همبستگی معناداری وجود دارد که نشانگر روایی همگرایی آن است؛ آلفای کرونباخ بدست آمده نیز ۰/۸۸ گزارش شد. میزان آلفای کرونباخ این مقیاس در پژوهش حاضر برابر با ۰/۸۹ به دست آمد.

پرسشنامه تیپ‌شناسی شخصیت مایرز-بریگز (MBTI): این پرسشنامه توسط مایرز و بریگز (۱۹۸۷) جهت سنجش تیپ‌های شخصیتی ساخته شد. این مقیاس دارای فرم‌های مختلفی است که تیپ فرد را در ۱۶ گروه و چهار بعد اصلی درون‌گرایی-برون‌گرایی^۲، حسی-شهودی^۳، عقلانی-احساسی^۴، باساختار-منعطف^۵ مشخص می‌سازد و در این پژوهش از فرم کوتاه ۶۰ سؤالی آن استفاده شد. نتایج بررسی‌های فارنهام^۶ (۱۹۹۶) نشان داد که با افزایش سن، نمرات تیپ‌های شخصیتی از ثبات بیشتری برخوردار است و مقدار اعتبار بازآزمایی در طی یک دوره دو ماهه از ۰/۶۹ تا ۰/۸۳ برای تیپ‌های شخصیتی گزارش شد. همچنین بین ابعاد توافق‌پذیری، وظیفه‌شناسی، برون‌گرایی و تجربه‌پذیری مقیاس ویژگی‌های شخصیتی نئو^۷ با تیپ‌های شخصیتی MBTI همبستگی معناداری یافت که

نشان از روایی همگرایی بالای این پرسشنامه دارد. این مقیاس در ایران توسط محمودیان دهکردی (۱۳۸۶) هنجاریابی شده است که ضریب پایایی مقیاس‌های آن به روش آلفای کرونباخ برای برون‌گرایی-درون‌گرایی ۰/۹۵، حسی-شهودی ۰/۷۰، عقلانی-احساسی ۰/۷۷ و باساختار-منعطف ۰/۹۴ محاسبه شد. ضریب آلفای کرونباخ در پژوهش حاضر ۰/۸۱ به دست آمد.

مقیاس هوش هیجانی بار-آن (Bar-On EQ-i): این مقیاس توسط بار-آن (۱۹۹۷) تهیه و تنظیم شده است. نحوه نمره‌گذاری آن بر روی یک مقیاس لیکرت ۵ درجه‌ای از کاملاً موافقم (نمره ۵) تا کاملاً مخالفم (نمره ۱) است. این مقیاس ۹۰ سؤالی مشتمل بر ۱۵ خرده مقیاس است که در ۵ بعد کلی دسته‌بندی می‌شوند: ۱- مهارت‌های درون فردی شامل خرده مقیاس‌های: (خودآگاهی هیجانی^۸، استقلال^۹، خودشکوفایی^{۱۰}، احترام به خود^{۱۱}، خود ابرازی^{۱۲}) ۲- مهارت‌های بین فردی شامل خرده مقیاس‌های: (همدلی^{۱۳}، مسئولیت‌پذیری اجتماعی^{۱۴}، روابط بین فردی^{۱۵}) ۳- کنترل استرس شامل خرده مقیاس‌های: (تحمل فشار روانی^{۱۶}، کنترل تکانه^{۱۷}) ۴- سازگاری شامل خرده مقیاس‌های: (انعطاف‌پذیری^{۱۸}، حل مسئله^{۱۹}، واقع‌گرایی^{۲۰}) ۵-

^۸- Bar-On Emotional Quotient Inventory

^۹- Emotional Self - Awareness

^{۱۰}- Independence

^{۱۱}- Self-Actualization

^{۱۲}- Self-Regard

^{۱۳}- Assertiveness

^{۱۴}- Empathy

^{۱۵}- Social Responsibility

^{۱۶}- Interpersonal Relationship

^{۱۷}- Stress Tolerance

^{۱۸}- Social Responsibility

^{۱۹}- Flexibility

^{۲۰}- Problem Solving

^{۲۱}- Reality Testing

^۱- Myers-Briggs Type Indicator

^۲- Introversion-Extraversion (I-E)

^۳- Sensing-Intuition (S-N)

^۴- Thinking-Feeling (T-F)

^۵- Judgment-Perception (J-P)

^۶- Furnham

^۷- NEO Personality Inventory

خلق کلی شامل خرده مقیاس‌های: (خوش‌بینی، شادمانی). در این ابزار برای هر خرده مقیاس ۶ ماده وجود دارد. بار-آن (۲۰۱۰) در بررسی‌های خود ضریب آلفای محاسبه شده برای کل مقیاس را ۰/۹۳ و برای خرده مقیاس‌های آن بین ۰/۶۹ تا ۰/۸۶ گزارش کرد. اولین بار در ایران این پرسشنامه توسط دهشیری (۱۳۸۲) هنجاریابی شد و ضریب پایایی پرسشنامه با استفاده از روش آزمون مجدد به‌طور متوسط ۰/۷۴ گزارش شد و میانگین ضرایب پایایی مؤلفه‌ها بین ۰/۵۸ تا ۰/۹۰ گزارش شد. جهت تأیید پایایی مقیاس مذکور از آلفای کرونباخ استفاده گردید که مقدار آن ضریب ۰/۷۷ به دست آمد.

یافته‌ها

یافته‌های جمعیت شناختی نشان داد که از بین ۴۱۵ شرکت‌کننده حاضر در پژوهش ۲۵۱ نفر مؤنث (۶۰/۵ درصد) و ۱۶۴ نفر مذکر (۳۹/۵ درصد)

بودند. دامنه سنی زیر ۲۰ سال (۱۶۴ نفر)، سن ۲۰ تا ۳۰ سال (۲۴۶ نفر) و سن بالای ۳۰ سال (۲۳ نفر) بود. از لحاظ مقطع تحصیلی شرکت‌کنندگان، ۲۸۳ نفر (۶۸/۲ درصد) در مقطع کارشناسی، ۹۱ نفر (۲۱/۹ درصد) در مقطع کارشناسی ارشد و ۴۱ نفر (۹/۹ درصد) از شرکت‌کنندگان در مقطع دکتری در حال تحصیل بودند. از لحاظ وضعیت درآمد ۲۵۲ نفر (۶۰/۸ درصد) درآمد زیر ۵ میلیون تومان، ۱۲۲ نفر (۲۹/۶ درصد) دارای درآمد بین ۵ تا ۱۰ میلیون تومان و ۴۱ نفر (۹/۷ درصد) دارای درآمد بالای ۱۰ میلیون تومان بودند. در جدول شماره ۱ آماره‌های توصیفی متغیرهای مورد مطالعه به همراه ضریب همبستگی پیرسون جهت بررسی رابطه متغیرهای پیش‌بین با متغیر ملاک (ترس از تجرد) نشان داده شده است.

جدول ۱ یافته‌های توصیفی و ضرایب همبستگی پیرسون بین متغیرها

متغیر	زیر مؤلفه	میانگین	انحراف معیار	کجی	کشیدگی	R
ترس از تجرد	-	۴۸/۰۲	۱۳/۰۸	-۰/۰۹	-۰/۵۴	۱ ^{۰۰}
ویژگی‌های شخصیتی	درون‌گرایی	۱۹/۵۴	۹/۲۱	۲/۳۸	۱/۸۱	۰/۳۵ ^{۰۰}
	برون‌گرایی	۱۹/۵۴	۹/۲۱	۲/۳۸	۱/۸۱	-۰/۳۵ ^{۰۰}
	حسی	۷/۳۴	۳/۰۴	-۰/۰۳	-۰/۷۰	-۰/۲۰ ^{۰۰}
	شهودی	۷/۳۴	۳/۰۴	-۰/۰۳	-۰/۷۰	۰/۲۰ ^{۰۰}
	عقلانی	۸/۰۷	۳/۱۹	-۰/۲۹	-۰/۴۶	-۰/۲۹ ^{۰۰}
هوش هیجانی	احساسی	۸/۰۷	۳/۱۹	-۰/۲۹	-۰/۴۶	۰/۲۹ ^{۰۰}
	با ساختار	۷/۹۱	۳/۵۱	۰/۰۶	-۰/۸۶	۰/۲۱ ^{۰۰}
	منعطف	۷/۹۱	۳/۵۱	۰/۰۶	-۰/۸۶	-۰/۲۱ ^{۰۰}
	مهارت درون فردی	۱۰۵/۱۴	۱۶/۲۹	-۰/۶۸	۱/۴۰	-۰/۳۵ ^{۰۰}
	مهارت بین فردی	۶۸/۸۱	۸/۶۹	-۰/۲۶	-۰/۰۶	۰/۰۵
سازگاری	کنترل استرس	۳۶/۶۱	۸/۲۱	-۰/۱۷	-۰/۴۰	-۰/۲۳ ^{۰۰}
	سازگاری	۵۹/۶۷	۹/۲۱	-۰/۳۶	۰/۷۷	-۰/۳۱ ^{۰۰}

سن	خلق کلی	۴۳/۳۵	۷/۴۸	-۰/۲۲	-۰/۱۴	-۰/۲۲**
درآمد	-	۴/۵۰۰/۰۰۰	۲۴/۵۲	۵/۸۹	۴۳/۲۴	-۰/۱۱**

* معناداری در سطح ۰/۰۵ ** معناداری در سطح ۰/۰۱

بر اساس داده‌های جدول ۱ مشخص می‌شود که شاخص کجی و کشیدگی هیچ یک از مؤلفه‌ها خارج از بازه (۳، -۳) نیست؛ بنابراین می‌توان آن‌ها را نرمال یا تقریب نرمال در نظر گرفت. نتایج ضرایب همبستگی نشان می‌دهد که بین تیپ‌های

شخصیتی با ترس از تجرد رابطه معنادار وجود دارد ($p < 0/01$). همچنین تمامی مؤلفه‌های هوش هیجانی به جز مهارت بین فردی با ترس از تجرد رابطه معنادار دارند ($p < 0/01$).

جدول ۲ خلاصه تحلیل رگرسیون برای پیش‌بینی ترس از تجرد بر اساس تیپ‌های شخصیتی

متغیر پیش‌بین	ضرایب رگرسیون		آماره t	سطح معناداری	R	R ²
	استاندارد نشده	استاندارد شده				
مقدار ثابت	۷۵/۵۲		۳۱/۵۲	۰/۰۰۱	۰/۵۲۲	۰/۲۷۳
درون‌گرایی	۱/۳۹	۰/۳۲	۷/۷۳	۰/۰۰۱		
برون‌گرایی	-۱/۳۹	-۰/۳۲	-۷/۷۳	۰/۰۰۱		
شهودی	۰/۷۱	۰/۱۶	۳/۸۶	۰/۰۰۱		
حسی	-۰/۷۱	-۰/۱۶	-۳/۸۶	۰/۰۰۱		
عقلانی	-۱/۱۹	-۰/۲۹	-۶/۹۲	۰/۰۰۱		
احساسی	۱/۱۹	۰/۲۹	۶/۹۲	۰/۰۰۱		
با ساختار	۰/۶۵	۰/۱۷	۴/۲۸	۰/۰۰۱		
منعطف	-۰/۶۵	-۰/۱۷	-۴/۲۸	۰/۰۰۱		

با توجه به مقادیر R^2 مندرج در جدول فوق، تیپ‌های شخصیتی حدود ۲۸ درصد ترس از تجرد را تبیین می‌کنند که مقدار معناداری است.

جدول ۳ خلاصه تحلیل رگرسیون برای پیش‌بینی ترس از تجرد بر اساس هوش هیجانی

متغیر پیش‌بین	ضرایب رگرسیون		آماره t	سطح معناداری	R	R ²
	استاندارد نشده	استاندارد شده				
مقدار ثابت	۸۳/۱۳		۱۸/۹۲	۰/۰۰۱	۰/۳۹۲	۰/۱۵۴
مهارت درون فردی	-۰/۲۶	-۰/۳۳	-۴/۶۵	۰/۰۰۱		
مهارت بین فردی	۰/۲۷	۰/۱۸	۳/۶۸	۰/۸۱		
کنترل استرس	-۰/۱۶	-۰/۱۰	-۱/۹۲	۰/۰۴۵		
سازگاری	-۰/۱۸	-۰/۱۲	-۲/۰۷	۰/۰۳۸		
خلق کلی	-۰/۲۲	۰/۱۲	۱/۸۹	۰/۰۲۹		

جدول ۳، مؤلفه‌های هوش هیجانی حدود ۱۶ درصد از واریانس ترس از تجرد را تبیین می‌کنند که مقدار معناداری است.

در این بخش با استفاده از تکنیک آماری رگرسیون هم زمان به پیش‌بینی ترس از تجرد بر اساس مؤلفه‌های هوش هیجانی پرداخته شد. با توجه به مقادیر R^2 مندرج در

جدول ۴ خلاصه تحلیل رگرسیون برای پیش‌بینی ترس از تجرد بر اساس متغیرهای دموگرافیک					
متغیر پیش‌بین	ضرایب رگرسیون		آماره t	سطح معناداری	R ²
	استاندارد نشده	استاندارد شده			
مقدار ثابت	۳۰/۶۸		۷/۱۸	۰/۰۰۱	۰/۲۹۷
سن	۰/۵۳	۰/۱۷	۲/۵۳	۰/۰۱۲	۰/۰۸۸
درآمد	-۱/۳۹	-۰/۱۳	-۲/۰۲	۰/۰۴۴	
مقطع تحصیلی	۲/۷۹	۰/۱۰	۱/۹۹	۰/۰۴۷	
جنسیت	۱/۸۸	۰/۰۹	۱/۴۳	۰/۱۵۲	

به منظور بررسی تأثیر متغیرهای جمعیت شناختی بر ترس از تجرد از مدل رگرسیون چند متغیری استفاده شد. همان‌طور که نتایج جدول ۴ نشان می‌دهد عوامل سن ($\beta=۰/۱۷$)، مقطع تحصیلی ($\beta=۰/۱۰$) و درآمد ($\beta=-۰/۱۳$) با ترس از تجرد در سطح ۵ درصد رابطه معنادار دارند و مثبت بودن ضرایب سن و مقطع تحصیلی درواقع نشان دهنده این است که با افزایش این عوامل، میزان ترس از تجرد افزایش می‌یابد. ضریب منفی درآمد نشان دهنده این است که با افزایش درآمد، میزان ترس از تجرد کاهش می‌یابد. رابطه بین جنسیت و ترس از تجرد در سطح ۵ درصد معنادار نبود. درمجموع متغیرهای جمعیت شناختی قادر به پیش‌بینی حدود ۹ درصد از واریانس ترس از تجرد بودند.

بحث

هدف پژوهش حاضر پیش‌بینی ترس از تجرد بر اساس تیپ‌های شخصیتی، هوش هیجانی و متغیرهای جمعیت شناختی در بین دانشجویان دانشگاه تهران بود. نتایج نشان

داد که رابطه بین تیپ‌های شخصیتی و ترس از تجرد معنادار است. این یافته‌ها نشان داد که بین تیپ‌های شخصیتی درون‌گرا، شهودی، احساسی و با ساختار با ترس از تجرد رابطه مثبت معنی‌دار وجود داشته و رابطه بین تیپ‌های شخصیتی برون‌گرا، حسی، تفکری و منعطف با ترس از تجرد منفی است. این یافته‌ها با یافته‌های اسپیلمان و همکاران (۲۰۱۳)، دی پائولو (۲۰۱۴)، هریس و وزیر (۲۰۱۶)، تیمرمانز و همکاران (۲۰۱۹) مبنی بر تأثیر ویژگی‌های شخصیتی بر ترس از تجرد همسو بود. تیپ‌های شخصیتی جزو صفات پایدار وجود آدمی است که بر بسیاری از افکار و هیجانات تأثیرگذار بوده و می‌توانند ترس از تجرد را پیش‌بینی کنند (اسپیلمان و همکاران، ۲۰۱۳). در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت در بسیاری از مواقع موفقیت در یافتن شریک عاشقانه معلول روابط بیرونی و اجتماعی است تا عوامل درونی و ذهنی (بویز و همکاران، ۲۰۱۶)؛ بنابراین درون‌گراها که دارای روابط اجتماعی محدودتری هستند، شانس کمتری را برای پیدا کردن شریک مورد نظر خود

متصور هستند و ترس از مجرد بیشتری تجربه می‌کنند. بعد شخصیتی حسی مرتبط با واقعیت‌ها و حضور در لحظه حال است. تأکید این دسته از افراد بر «اینجا و اکنون» بوده و کمتر تحت تأثیر احساسات متمرکز بر وضعیت آینده مانند ترس از مجرد ماندن قرار می‌گیرند (هانیوت و کیتون^۱، ۲۰۱۲). بعد عقلانی شخصیت مربوط به تجزیه و تحلیل دقیق وقایع بوده و ناکامی در ازدواج را با دلایل منطقی توجیه می‌کنند. در مقابل احساسی‌ها بر اساس ارزش شخصی خود تصمیم می‌گیرند و در صورت ناتوانی در کنترل هیجانات و ترس‌های ناشی از مجرد ماندن، احتمال ورود به روابط بی‌کیفیت عاشقانه در بین آنان بیشتر است. تیپ‌های شخصیتی منعطف به مانند ویژگی شخصیتی تجربه‌پذیری در رویکرد پنج عاملی نئو، میزان گشودگی افراد نسبت به تجربیات و روابط جدید را نشان می‌دهد (هانیوت و همکاران، ۲۰۱۲). در مقابل تیپ‌های با ساختار، تمایل به برقراری روابط سازمان یافته و متعهدانه داشته و معیارهای سخت‌گیرانه‌تری را برای ورود به روابط عاشقانه در نظر می‌گیرند؛ بنابراین شانس خود را برای ازدواج کردن کمتر می‌دانند و ترس از مجرد بیشتری را تجربه می‌کنند.

یافته دیگر این پژوهش نشان داد که بین هوش هیجانی با ترس از مجرد رابطه منفی معنادار وجود دارد. به طوری که با افزایش هوش هیجانی، ترس از مجرد کاهش می‌یابد. این رابطه مربوط به ابعاد مهارت‌های درون فردی، کنترل استرس، سازگاری و خلق کلی بود. یافته‌های این بخش از پژوهش با یافته‌های اسپیلمان و همکاران (۲۰۱۶)، آیگورو (۲۰۱۷) و فاکورید (۲۰۱۹) همسو بود. در تبیین این یافته می‌توان گفت مهارت‌های درون فردی به افراد

کمک می‌کند تا نسبت به هیجانات منفی خود آگاهی کسب نموده، آن را پذیرفته و به طور مناسبی مدیریت کنند (بار-آن، ۱۹۹۷). مؤلفه کنترل استرس تاب‌آوری افراد را در مدیریت ترس از مجرد بالا می‌برد؛ همچنین بعد کنترل استرس، فی‌نفسه در برقراری روابط بین فردی و رابطه با جنس مخالف تأثیر مثبتی داشته و اطرافیان افراد با سطح آرامش و کنترل استرس بالا را به افراد ناآرام و فاقد کنترل استرس ترجیح می‌دهند. به همین دلیل این افراد نماینده بهتری برای ازدواج خواهند بود و ترس از مجرد کمتری احساس خواهند کرد. مؤلفه سازگاری نیز توانایی‌های ما را در تنظیم هیجانات، اداره کردن شرایط استرس‌زا و نحوه برخورد با آن نشان می‌دهد. مؤلفه خلق کلی نشان‌دهنده میزان خوش‌بینی و شادمانی نسبت به روابط فعلی و آتی بوده و ترس از مجرد را کاهش می‌دهد. پرواضح است که خوش‌بینی و شادمانی به‌طور کلی با نگرانی دو قطب متضاد هستند (بار-آن، ۲۰۱۰). به طوری که هرچه میزان خوش‌بینی و شادمانی بیشتر باشد، نگرانی‌های فرد در زمینه مجرد و سایر جنبه‌های زندگی کمتر خواهد بود. سایر یافته‌ها نشان داد که مهارت‌های بین فردی به عنوان یکی از مؤلفه‌های هوش هیجانی با ترس از مجرد رابطه معناداری نداشته است. این عامل روی ماهیت، چگونگی و چرایی احساسات دیگران متمرکز است و به نظر می‌رسد که تمرکز بر مهارت‌ها و احساسات خود به جای دیگران در تشخیص و کنترل آن کمک بیشتری به شخص خواهد کرد.

فرضیه دیگر این پژوهش نشان داد که بین متغیرهای جمعیت شناختی سن، درآمد و مقطع تحصیلی با ترس از مجرد رابطه معنادار برقرار بوده و بین جنسیت و ترس از

^۱ - Honeycutt & Keaton

آن را پیش‌بینی کنند. از محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌توان به روش نمونه‌گیری، محدود بودن جامعه آماری به دانشجویان دانشگاه تهران و استفاده از شیوه آنلاین برای توزیع پرسشنامه‌ها اشاره کرد که می‌بایست در تعمیم نتایج جانب احتیاط رعایت شود. به پژوهشگران پیشنهاد می‌گردد به سنجش ترس از تجرد در بین سایر گروه‌ها نیز پرداخته و پیامدهای ترس از تجرد را بر جنبه‌های مختلف زندگی مورد بررسی قرار دهند. نتایج این پژوهش به مشاوران و متخصصان حوزه سلامت روان کمک می‌کند تا در مشاوره‌های فردی و پیش از ازدواج به نقش ترس از تجرد در انتخاب‌ها و ترجیحات افراد توجه داشته باشند و متناسب با آن راهکارهای عملی و درمانی مناسبی اتخاذ کنند.

سپاسگزاری

پژوهشگران از کلیه دانشجویان دانشگاه تهران که حاضر به همکاری در پژوهش با کد اخلاق IR.UT.PSYEDU.REC.1399.027 بودند، کمال تشکر و قدردانی را دارند.

References

- Afzali Grouh S. (2017). Investigating the factors and consequences of marriage survival in girls (qualitative research). PhD Thesis, Faculty of Humanities, Kharazmi University. (In Persian)
- Aigoro MH. (2018). The Impact Relationship Factors Have on Single Mothers' Fear of Being Single and Dependency (Doctoral dissertation, Capella University).
- Bar-On R. (1997). Development of the Bar-On EQ-I: A measure of emotional and social intelligence. Paper presented at the 105th Annual Convention of the American Psychological Association, Chicago, USA.

تجرد رابطه معناداری یافت نشد. در این راستا جایگاه مطلوب اجتماعی و اقتصادی (مانند شغل، درآمد، مقطع تحصیلی) زمینه را برای کسب هویت اجتماعی و فردی مستقل فراهم کرده و مشکلات کمتری در باب مجرد بودن ایجاد می‌کند (بادجن^۱، ۲۰۱۶). در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت که بالا رفتن سن با افزایش فشارهای درونی (افکار و هیجانات منفی) و فشارهای بیرونی (جامعه و اطرافیان) ناشی از مجرد بودن همراه است (افضلی گروه، ۱۳۹۷). درآمد بالا زمینه ساز پایگاه امنی برای استقلال و آزادی افراد فراهم کرده و نگرانی کمتری بابت مجرد بودن ایجاد می‌کند (شهانواز و همکاران، ۱۳۹۷). در تبیین یافته مربوط به مقطع تحصیلی می‌توان گفت که ورود به مقاطع تحصیلی بالاتر با افزایش سطح انتظارات و فشارهای بیرونی برای ازدواج از یکسو و بالا رفتن سن از سوی دیگر همراه است که ترس از تجرد را تحت تأثیر قرار می‌دهد. یافته دیگر پژوهش نشان داد تفاوت معناداری بین دختران و پسران از لحاظ میزان ترس از تجرد وجود نداشت که با یافته‌های فونیسکا و همکاران (۲۰۱۷) همسو نبود. به نظر می‌رسد تحولات اخیر جامعه ایرانی و حرکت به سمت بالا رفتن استقلال و پایگاه امن اجتماعی و اقتصادی، کلیشه‌های جنسیتی در مورد دختران مجرد را کاهش داده و این اختلاف در میزان ترس از تجرد نیز معنادار نبوده است.

نتیجه‌گیری

به طور کلی، نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد که تیپ‌های شخصیتی، هوش هیجانی و متغیرهای جمعیت شناختی با ترس از تجرد رابطه معناداری داشته و می‌توانند

^۱ - Budgeon

- Bar-On R. (2010). Emotional intelligence: An integral part of positive psychology. *South African Journal of Psychology*, 40(1), 54-62.
- Bay-Cheng LY, Goodkind SA. (2016). Sex and the single (neoliberal) girl: Perspectives on being single among socioeconomically diverse young women. *Sex Roles*, 74(5-6), 181-194.
- Berscheid ES, Regan PC. (2016). *The psychology of interpersonal relationships*. Psychology Press.
- Bowlby J. (1982). Attachment and loss: retrospect and prospect. *American journal of Orthopsychiatry*, 52(4), 664-678.
- Boyce CJ, Wood AM, Ferguson E. (2016). For better or for worse: The moderating effects of personality on the marriage-life satisfaction link. *Personality and Individual Differences*, 97, 61-66.
- Budgeon S. (2016). The 'problem' with single women: Choice, accountability and social change. *Journal of Social and Personal Relationships*, 33(3), 401-418.
- Corretti CA. (2019). *An Investigation Into the Effects of Cross-Sex Friendships on Heterosexual Romantic Relationship Dynamics* (Doctoral dissertation).
- Dehshiri G. (2003). Standardization of Bar-An Emotional Interest Questionnaire to evaluate different aspects of emotional intelligence of Tehran University students. Master Thesis in Psychology, Allameh Tabatabai Faculty. (In Persian)
- DePaulo B. (2014). A singles studies perspective on mount marriage. *Psychological Inquiry*, 25(1), 64-68.
- Fakorede MB. (2019). *Emotional Intelligence and Romantic Relationship Satisfaction* (Doctoral dissertation, Dublin, National College of Ireland).
- Fonseca PND, Gouveia VV, dos Santos JLF, Couto RN, Coelho GDH. (2017). Psychometric and validity evidence of the Fear of Being Single Scale. *Trends in Psychology*, 25(4), 1511-1521.
- Furnham A. (1996). The big five versus the big four: the relationship between the Myers-Briggs Type Indicator (MBTI) and NEO-PI five factor model of personality. *Personality and Individual Differences*, 21(2), 303-307.
- Ghafariyan Mabhut E. (2015). The process of raising the age of marriage in girls on the verge of definite celibacy. Master Thesis, Faculty of Humanities, Ferdowsi University of Mashhad. (In Persian)
- Harris K, Vazire S. (2016). On friendship development and the Big Five personality traits. *Social and Personality Psychology Compass*, 10(11), 647-667.
- Honeycutt JM, Keaton SA. (2012). Imagined interactions and personality preferences as predictors of relationship quality. *Imagination, Cognition and Personality*, 32(1), 3-21.
- Khodabakhsh Pirkalani R, Amani F, Raiisi F, Hajkaram A. (2020). Predicting adolescents social skills based on their parents emotional intelligence. *Shenakht Journal of Psychology and Psychiatry*, 7(1), 141-152. (In Persian)
- Mahmoudian Dehkordi A. (2007). Standardization and determining the validity and reliability of Myers-Briggs type among the employees of shahrekord departments, M.Sc. Thesis, University of Isfahan, Faculty of psychology and educational sciences. (In Persian)
- Malouff JM, Schutte NS, Thorsteinsson EB. (2014). Trait emotional intelligence and romantic relationship satisfaction: A meta-analysis. *The American Journal of Family Therapy*, 42(1), 53-66.
- Paetzold RL, Rholes WS, Kohn JL. (2015). Disorganized attachment in adulthood: Theory, measurement, and implications for romantic relationships. *Review of General Psychology*, 19(2), 146-156.
- Shahanavaz S, Azam Azadeh M. (2018). A Meta-synthesis of Singleness Studies in Iran. *Women's Studies Sociological and Psychological*, 16(4), 43-78. (In Persian)
- Spielmann SS, Mac Donald G, Joel S, Impett EA. (2016). Longing for ex- partners out of fear of being single. *Journal of personality*, 84(6), 799-808.
- Spielmann SS, MacDonald G, Maxwell JA, Joel S, Peragine D, Muise A, Impett EA. (2013).

- Settling for less out of fear of being single. *Journal of personality and social psychology*, 105(6), 1049.
- Spielmann SS, Maxwell JA, Mac Donald G, Peragine D, Impett EA. (2020). The predictive effects of fear of being single on physical attractiveness and less selective partner selection strategies. *Journal of Social and Personal Relationships*, 37(1), 100-123.
- Timmermans E, Coenen L, Van Den Bulck J. (2019). The Bridget Jones effect: The relationship between exposure to romantic media contents and fear of being single among emerging adults. *Psychology of Popular Media Culture*, 8(2), 159-169.